

**HANDLINGSPLAN
FOR
SEKSUELLE OVERGREP
FOR
BARNEHAGER
OG
SKOLER
I
BALSFJORD KOMMUNE**

1 Hva er in

1.1 Typer ov

2 Kort om

3 Hvordan

4 Hvordan

4.1 Den nær

4.2 Ansatte

5 Forebyg

5.1 Kunnsk

1 Hva er incest/seksuelle overgrep,

Incestbegrepet brukes ikke bare om overgrep. Overgriperen er en person som barnet har et nært forhold til, som søsken, familievenn, lærer, trener, sjelesørger

Når barn og unge trekkes inn i seksuelle handlinger som de ikke forstår, regnes det som seksuelle overgrep.

- barnets integritet blir krenket
- den seksuelle handlingen baserer seg på den voksnes/overgriperens makt
- aktiviteten bryter med sosiale tabuer innenfor familie/sosialt miljø.

En overgriper kan være kvinne eller mann, gutt eller jente. Undersøkelser viser at ca. 30 % av overgrepene er utført av andre barn.

1.1 Typer overgrep.

I lovverket skilles det mellom seksuell krenkende atferd, seksuell handling og seksuell omgang.

Seksuell krenkende atferd

Blotting, visning av pornografi eller "grisesnakk" og annet.

Seksuell handling

Innebærer fysisk kontakt med barnet. Beføling av intime kroppsdeler som bryster og kjønnsorgan.

Seksuell omgang

Innebærer fysisk kontakt og penetrering oralt, vaginalt eller analt med fingre, gjenstander eller kjønnsorgan. Samleie.

2 Kort om barns seksuelle utvikling.

Når barn forteller oss historier eller viser adferd som gjør oss bekymret, er det viktig å ha noen kunnskaper om hva som er normalt og forventet seksuell utvikling hos barn i ulike aldre. Beskrivelse av hva som er normal seksuell adferd følger. Stoffet er hentet fra boka, "Seksuelle overgrep mot barn utvalgte temaer", utgitt av Nasjonalt ressurscenter for seksuelt misbrukte barn.

Normal seksualitet i alderen 0-6 år

Barn blir tidlig opptatt av sitt kjønnsorgan og kan nyte å ta på dette. Dette skjer vanligvis fra 2-årsalderen. De er opptatt av hverandres kjønnsorganer (sterkest fra 3-årsalderen), og de leker en del leker for å utforske kjønnet, f.eks. doktorleker.

En del barn bruker seksuelle ord, og en stor del av barna prøver også å berøre mors eller andre kjente kvinners bryster og fars kjønnsorgan. Det er uvanlig at barna prøver å berøre genitalier til folk utenfor familien, eller at de ber voksne om å berøre sine kjønnsorganer.

Normal seksualitet 7-11/12 år

En stor andel av barna er med på leker med kyssing, klemming, blotting og ikke-genital berøring. Den vanligste seksuelle aktivitet i fasen er doktorlek, å vise fram kjønnsorganer, å eksperimentere med kjønnsorganer, mor- og far- lek (eventuelt med "lekesamleie" med eller uten tøy), kysseleker og annet som å lage "stygge" tegninger og syng "stygge" sanger. Det er også grunn til å anta at barn informerer hverandre en del. Seksuelle eller romantiske fantasier gjør seg også gjeldende i denne aldersgruppen. Det er viktig å understreke at den seksuelle aktivitet i hovedsak dreier seg om få episoder i avgrensede perioder av barnas/de unges barndom.

Puberteten 12/13 – 15/16 år

Seksuelle aktivitet begrenser seg vanligvis til masturbering, sannsynligvis mest hos guttene, i blant i fellesskap. Både gutter og jenter har gjerne en seksuell nysgjerrighet på eldre og voksne av motsatt kjønn. Debutaldere for samleie er mellom 16 og 17 år for begge kjønn. Det er vanlig å skifte partner ofte.

3 Hvordan møte barns seksuelle aktivitet?

I hverdagen bør normal seksuallek over 4-5årsalderen møtes med anerkjennelse og diskresjon, og eventuelt henvisning til det private rom. Den voksne kan sette ord på det barnet gjør. For eksempel " du undersøker tissen, ser jeg." Man må imidlertid forsikre seg om at ingen av barna er presset eller lider overlast. Den voksne bør også signalisere til barna at de kan spørre voksne hvis de lurer på noe.

Det er viktig å få tak i stemningen rundt slik seksuell lek, om den er god, eller preget av angst, ubehag eller usikkerhet. Det kan være en god pekepinn å kjenne etter egen magefølelse.

Et barns adferd kan oppleves som "ekkelig". En kan oppleve at egne eller andres grenser blir krenket av barnet. En kan føle seg invadert. Det er noe rart eller annerledes i kroppskontakten, eller med måten henvender barnet seg på. Det kan være noe i blikket en reagerer på. Da er det grunn til å følge opp barnet og gi det anledning til å snakke. En kan ev. stille spørsmål som: Hvor har du lært dette?

Hvem har lært deg det? Hvor har du sett dette? Kanskje kan den voksne på denne måten komme på sporet av overgrep. Alternativt kan den voksne bli beroliget ved at det er en naturlig årsak til adferden.

En bør imidlertid ha i minne at voksne kan ha ulike grenser for hva som oppleves ubehagelig.

Seksuell adferd ut over det normale og foreldres uro må alltid tas på alvor. Hvis man er i tvil, bør man søke råd.

4 Hvordan går man fram ved mistanke?

Hvem som er overgriperen, vil være av avgjørende for hvordan man skal gå fram og hvem man kan vente seg støtte fra i den videre prosessen.

Vi har valgt å dele inn i to grupper.

- Den nære familie /omsorgspersoner/andre
- Ansatte

4.1 Den nære familie/omsorgspersoner/andre.

Lytte og observere.

- Lytt og noter ned det barnet har og fortelle, unngå ledende spørsmål.
- Observasjonen skal være beskrivende ikke tolkende.
- Observasjon og bekymringsmelding oppbevares i låsbart arkiv.
- Det er viktig å ikke love hemmeligholdelse.
- Vurder barnets behov for videre oppfølging.
- Ved mistanke om seksuelle overgrep fra barnets omsorgspersoner kan man
- Henvende seg til nærmeste overordnede eller ringe det lokale hjelpeapparatet for å drøfte saken anonym. Brosjyre med telefonnr. skal finnes på arbeidsplassen.

Meld fra til nærmeste overordnede som melder fra til styrer/rektor.

Styrer/Rektor sender melding til barnevernstjenesten.

NB! Du melder din bekymring for barnet, ikke hvem man tror overgriperen er.

- Det er barnevernet som melder saken til politiet i dette tilfelle, ikke barnehage/skole.
- Foreldre skal ikke opplyses om at saken er meldt til barnevernet.
- Ansatte informeres om hva som er gjort, videre saksgang og hvordan en forholder seg i forhold til egen taushetsplikt.
- Oppfølging av ansatte som er involvert i barnet/eleven.

4.2 Ansatte i skole og barnehage.

Mottak av mistanken eller anklagen.

- Lytt og noter ned det barnet har å fortelle, unngå ledende spørsmål.
- Observasjonen skal være beskrivende ikke tolkende.
- Observasjon og bekymringsmelding oppbevares i låsbart arkiv.
- Det er viktig å ikke love hemmeligholdelse.
- Vurder barnets /foreldres behov for videre oppfølging.

Orienter umiddelbart nærmeste overordnede.

- Dersom mistanken gjelder styrer/rektor, må dennes nærmeste overordnede kontaktes.

Rektor/styrer ivaretar saken.

- Nærmeste overordnede kontaktes.
- Rektor/styrer/eier skal ikke etterforske saken selv, men søke råd hos andre fagpersoner. Politiet kan også kontaktes for råd og veiledning.
- Rektor /styrer gir generell informasjon om saken, hvordan personalet skal forholde seg, og videre oppfølging av saken. Påminn om taushetsplikta.

Videre håndtering i form av politietterforskning/arbeidsrettslige skritt.

- Ta stilling til anmeldelse og arbeidsrettslige skritt.
- Rektor/styrer skal ivareta sitt arbeidsgiveransvar.
- Den ansatte som er mistenkt eller anklaget er direkte berørt. Informasjon kan gis uten hinder av taushetsplikten. Den ansatte bør på tilbud om å ha med tillitsvalgte eller annen fullmektig. Den ansatt har også rett til bistand av advokat. Det er viktig at informasjonen koordineres av politiet. Den ansatt har krev på diskresjon.
- Ansettesforholdet bør vurderes. Suspensjon foretas av øverste leder for enhet ev. rådmannen.
- Foreldre og barn skal ivaretas/ informeres.

Informasjon til de andre ansatte i barnehage / skole.

Når mistanken er reell, vil det være nødvendig å gi informasjon til andre ansatte som har oppgaver i forhold til det aktuelle barnet. Disse ansatte har behov for veiledning om hvordan de skal følge opp barn som har vært utsatt for overgrep, og hvordan de skal forholde seg til resten av barnegruppa. Andre ansatte, som ikke har behov for slike opplysninger for å utføre sitt arbeid, skal i utgangspunktet ikke få opplysninger om et overgrep. . Det må tas en konkret vurdering i hver enkelt sak om hvilke opplysninger personalet skal få. Færrest mulig bør vite om hvilke barn som kan ha vært utsatt for overgrep. Den ansatte som er mistenkt har også krav på diskresjon. Der mistanken om overgrep blir kjent blant de ansatte, vil det kunne få en negativ innvirkning på arbeidsmiljøet.

Det må vurderes i hvert enkelt tilfelle om bestemmelsene i taushetsplikten åpner for å kunne gi informasjon til andre barn og deres foreldre. Hovedregelen er at det ikke skal gi opplysninger i større utstrekning enn det som er absolutt nødvendig.

4 Forebygging.

5.1 Kunnskapsbygging.

Det er generelt viktig å formidle kunnskap til alle voksne som arbeider med barn. Ansatte i skoler og barnehager må få den nødvendige kunnskap om barns signaler på at de kan ha blitt utsatt for et seksuelt overgrep. Dette kan de få gjennom ulike tilbud om kurs og skoling.

Skolen og barnehagen må ha tilgang til relevant litteratur. Dette bør være et tema som taes opp jevnlig med de ansatte. I alle enheter bør en kjenne til at man kan søke råd fra kommunens tverrfaglige ressursgruppe for seksuelle overgrep mot barn/familievold, som består av: Barnevernstjenesten, Helsestasjonen, Psykiatri- og rehabilitering, PPT og Politi. Brosjyre med telefonnr. skal finnes i alle kommunens barnehager og skoler.

En kan også søke råd hos RVTS - Ressurssenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging.

De driver et tverrfaglig arbeid med barn og unge som er utsatt for; vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt.

5.2 Holdningsskapende arbeid.

Det er viktig at de ansatte styrker sin bevissthet i forhold til tema, og at man synliggjør og får fram holdninger.

5.3 Intern organisering.

Skolen og barnehagen må organisere driften slik at man minsker risikoen eller muligheten for overgrep.

5.4 Rutiner.

Skolen og barnehagen må ha sine faste rutiner som kavalitetssikrer at det ikke tilsettes Personer som tidligere har begått seksuelle overgrep mot barn, eller som er mistenkt for å ha gjort det. Det gjelder spesielt nye vikarer. Dette gjøres ved å kreve framlegg av politiattest før en kan starte i jobben, foreta intervju og sjekke referanser før ansettelse. En bør også ha oppfølgingssamtaler etter ansettelse.

5.5 Litteratur knyttet til temaet:

Lovverk

Barnehageloven
Barnevernsloven

Annen litteratur

Overgrep mot barn - Hefte av Eva Næsheim Advokatfirma Raugland

Veileder for utarbeidelse av plan for krisehåndtering – Mistanke om ansattes seksuelle overgrep mot barn BFD/UFD - 2003

Seksuelle overgrep inngår i straffeloven: <http://www.lovdatab.no/all/tl-19020522-010-023.html>

Dette er min kropp, Lori Friman